

Динара Жанабаева – Қазақстан Республикасы Білім және ғылым
Министрлігі Ғылым Комитеті Философия, саясаттану және дінтану
институты (Алматы)

ҚАЗАҚ МӘДЕНИЕТІНДЕГІ ЗАМАНАУИ БЕЙНЕЛЕУ ӨНЕРІНІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аннотация. Мақалада қазақ бейнелеу өнерінің заманауи мәдениеттегі рөлі, кейбір мәселелері, ерекшеліктері, бағыттары қарастырылған. Қазіргі заман өнерінің (“Contemporary art” қазіргі заман өнері) энвайронмент, преформанс, инсталляция, акция сияқты жаңа бағыттарына аса назар аударылған. Сонымен қатар, Қазақстандағы қазіргі заман өнерінің дамуына үлкен үлес қосып жүрген суретшілердің шығармашылықтары сипатталған.

Түйін сөздер: қазақ мәдениеті, бейнелеу өнері, дәстүр, рәміз, инновация, құндылықтар.

Қазақ халқы бейнелеу өнерінің мәдениеттанулық негіздерін, рәміздік ерекшеліктерін зерттеудің өзектілігі бірнеше мәдени факторлармен және Қазақстан Республикасында қабылданған мәдени даму бағдарламасымен үндес өтіп жатқан үрдістермен айқындалады. Бүгінгі таңда мемлекет тәуелсіздігін нық ұстау мақсатында жүргізіліп жатқан рухани шараларға қатысты ұлттық философия мен мәдениеттің өркендеуіне қолайлы жағдайлар туып, кеңінен жол ашылууда. Оған Республика президенті Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақстанның болашағы қоғамның идеялық бірлігінде» атты еңбегінде: «Тарихи құндылықтарымызды барынша зерттеу мен қайта қалпына келтіру, сақтауға, зерттеуге мән беріп, өткен тарихымызды ұрпаққа жеткізуіміз керек. Өзінің тарихи, мәдени тамырларына қайта оралу – бұл әрине оң процесс. Қазақстанда ұлттық тілді, өнерді, мәдениетті дамытуға барынша қолдау жасалып отыр, – деген сөзі айғақ.

Соның ішінде, қазақ бейнелеу өнері бір адам ғұмырына ғана жетерлік өте аз мерзімде өзгеру, өсу кезеңінен халықаралық ілтипатқа бөлену шағына дейін бүкіл даму сатыларынан өтті. Түптеп келгенде, бұл ортаға тарихи тұрғыда тән емес көркем ойлаудың жаңаша үрдісі, жаңаша ұлттық мектебі жасалды. Бұл мәдени құбылыс әлде де зерттеліп, саралана жатар, дегенмен, оның пайда болуы Еуропа мен Шығыстың (Азияның) көркемдік дәстүрлерінің өзара байланысының нәтижесінде мүмкін болғаны күмән тудырмайды.

Қазақстанның бүгінгі күнгі өнері туралы сөз қозғағанда, әдетке айналып кеткен қазақ бейнелеу өнеріндегі тұрмыстың мазмұндық мәселелері

мен экзистенциалдылыққа тартымдылық тәрізді көріністерінің де жалғасып жатқанын атап өтпеуге болмайды. Кәсіби өнердің дамуының осы сәті суретшілердің осы заманғы тұтынушыға жеткізуге ұмтылатын идеялар кешенінен нақты байқалатыны оның шоғырланушылық сипатында. Бүгінгі күннің бейнелеу және мүсін өнері контекстік жағынан аса толықтырылған күрделі болып келеді, ол өз кезегінде қарапайым көрерменнің түсінбеуін тудырады. Бүгінгі күні суретшілер мектебінің қалыптасу сатысының алдыңғы кезеңіндегі тәжірибелерін толық түсіну болашақтың ісі. Түрлі түстер, композициялар, фактура немесе пластика көмегімен шығу көздері, жылдар бойы шындалған, әдеттегі құндылықтар мен түсінушіліктермен тығыз байланысқан, дүниенің құрылуы туралы ұлттық түсініктерді өнерде қалыптастыра, бейнелік шығармалар мен мүсіндік композицияларды қалпына келтіре отырып, суретшілер небір жиынтыққа, біртұтас жүйеге, шашырап қалған элементтер мен фрагменттерді жинайды деуге болады. Осы процесс барысында шығармалардың нысандарымен атқарылатын жұмыстар да жедел қойылғанын атап өтуіміз керек. Әр алуан түрлі стильдер, тәсілдер, қолтаңбалар бойынша қызмет атқаратын, сол бағыттарда тамаша туындыларды дүниеге әкелетін бейнелеушілер мен мүсіншілердің шығармаларында нысан рөлін әсемдік ерекшелік факторының күшеюі немесе күнделікті эстетикалық өлшемдерді жоққа шығару арқылы қарқындыру жүзеге асырылуда. Осы үрдіс ұлттық менталитетке қатысты жаңа суретшілер тілін қалыптастырумен тығыз байланысты болып отыр. Ол өзінің сыртқы стильдік көріністерінде айтарлықтай шартты, орташалау, рәміздік, метафоралық немесе тіпті ашықтан – ашық метафизикалық сипатқа ие болды [1, 191 б.].

XX-ғасырдағы қазақ мәдениетінің басты ерекшелігі жаңалыққа сергектігі мен ашықтығы деу орынды. Мұның айқын бір көрінісі – Республикамызда «contemporary art», яғни қазіргі заман өнерінің тез арада әрі табиғи түрде пайда болуы. Алғашқы кезде бұл бағыттың жақтаушылары Қазақстан үшін ең маңызды және қажетті «contemporary art» деуге басқан. Бірақ, Қазақстанның бүгінгі өнері тек осы бағытпен шектелмейтінін, ол әр алуан және әр түрлі стильдік бағыттардан және әр түрлі шығармашылық ерекшеліктерден тұратынын уақыттың өзі көрсетіп отыр.

XX-ғасырдың ортасынан бастап әлемдік мәдениеттен өз орнын алған қазіргі заман өнері еліміз тәуелсіздік алғалы бері бізде де қанат жая бастады. «Contemporary art» аталатын қазіргі заманауи өнердің (энвайронмент, преформанс, инсталляция, акция) республикадағы тұңғыштары деп Қанат Ибрагимов, Рустам Хальфин, Ғалым Маданов, Ербосын Мелдебеков, Елена және Виктор Воробьевтар, Юлия Сорокина тағы да басқа суретшілерді атау орынды. Өмірде жоқты жасауға ұмтылатын авангардистер сияқты олар да жаңаны тудыру үшін өнердің қайнар көздерін

ізвестіріп, қажет тұста көне де қарапайым дүниеге бет бұрады. Мысалы, К. Ибрагимовтың «Құрбандық шалу» акциясын (көрерменнің көз алдында құрбандық шалып, қойды бауыздау, қанын ішу екі тұрғыдан – біріншіден, өмірде жоқты жасау, екіншіден, көне дүниеден үйрену), ұмыт болған діни салт-дәстүрді тірілту деп қарастыруға болады. Аталмыш акция, демек қанша жаңа өнер десек те ата-баба дәстүрінен бастау алар табиғаты бар, өмір жалғастығының көрінісі дерліктей. Ал, Стамбулдағы биенналеге қатысып, шығармашылықтары жоғары баға алған белгілі суретшілер Елена және Виктор Воробьевтардың «Классиканың халықпен қоштасуы», «Мұнда болғандар» акциялары өткен қимастықпен қарап, жеңіл мұңға батуды және өмірде қандай да заттың өз орны бар екенін байқатады. Жалпы Воробьевтар шығармашылығының басты ерекшелігі айнала дүниеге, қоршаған ортаға жіті үңілу және оны қастерлей білуге үндеу деу керек. Қазіргі Заман өнері бағытында «Көпір» ассоциациясының мүшелері табысты еңбек етіп жүр. Ассоциация жетекшісі Ғалым Мадановтың «Вавилон мұнарасы» энвайронменті күрделі дүние. Жоба белгілі мәдениеттануші, сәулетші А. Ордабаев пен белгілі өнер зерттеушісі Б. Барманқұлованың жетекшілігімен және аталмыш ассоциация мүшелерінің қатысуымен жүзеге асырылады. Алматы да 80–90 жылдары саяси ағарту орталығы болған ғимаратта өткен бұл энвайронмент кеңестік кезеңнің келеңсіз тұстарын басқаша бір ракурста көрсетумен қатар қазіргі өміріміздегі қилы құбылыстарды айқындап аша түсті. Ең бастысы «Вавилон мұнарасына» заманауи сипат берілген. [2, 292 б.].

Заманауи бейнелеу өнерінің республикалық көрмесі алғаш рет 1998 жылы болған еді. Соростың Қазіргі Заман Өнері орталығы ұйымдастырған көрмені бұл бағытта жұмыс істеп жүрген әр суретшінің өзіндік қолтаңбасы мен стилін анықтауға мүмкіндік бергендей. Сонымен қатар, қазіргі заман өнері мәдени өзіндігін іздестіру жолында. Бұл бағытта жұмыс істеушілер халықтық салт-дәстүрлерді жандандыруға ден қояды, әрі қазіргі заман өнеріндегі әлемдік процестерден тысқары қалмауға ұмтылады. «Contemporary art»-тың ішінде ең көбірек көзге түсіп жүргені Перформанс. Шет елдерде перформанс концептуальді шығармашылық болып табылмайды. ол әлдеқашан көпшілік қауымның игілігіне айналған ХХ ғасырдағы ақыл-ой жүйесі үшін өзекті стиль сюрреализмнің эстетикасы мен философиясынан нәр алып, галереяларды, театр, кино, теледидарды жаңаша қырынан көрсеткен. Қазіргі заман өнерінің халық арасына кең тарағанының ең бір мықты дәлелі деп фэшн индустрия мен перформанс клиптерді жиі көрсететін MTV жаппай комерцияланудың символы болып отырған музыкалық телеарнаға әсерін атауға болады.

Қазіргі заман өнері айтарлықтай дамыған, әрі жаңалыққа толы, бүгінде ол халықаралық дәрежеде де жақсы танылып отыр. Өзіміздегі танылуына келетін болсақ, қазіргі заман өнері аз тиражбен шығатын ба-

сылымдарда ғана сөз болып келеді. Соның өзінде де әр түрлі орталарда бұл өнер туралы кеңірек білуге деген ықылас қалыптасуда. Қазіргі бейнелеу өнері жайын сөз еткенде, біз ең алдымен кеңес дәуіріндегі көркем туындыларды еске түсіріп, жана өнер үлгілеріне көңіл бөлеміз. Себебі сол кезеңнің өнер туындылары өз уақытының айнасы іспетті. Дегенмен, «Қазақстанның бейнелеу өнері Қазан төңкерісінен басталды» деген дәйексіз пікір әлі күнге дейін орын алып отыр [3,156 б.].

Әлеуметтік жағдайлар өзгеріске ұшырап, мәдени ақпараттық алмасулар мен өзара әсер қатынастарының күшейіп, өнер тек қана рухани сұраныс болудан қалып, ол тауар ретінде де жұмыс істей бастаған кезде және оған деген сұраныс өлшемінің көпшілікке, жеке адамдарға, заман талғамына, көрмелер мен музейлерге арналған түрлі талап-тілектерін қанағаттандырып отырған шақта біздің бағалау өлшемдеріміз бейнелеу өнеріне ғана емес, дәстүрлі халықтық шығармашылыққа қалыптасқан көзқарасымыз өзгерді. Дәстүрлі өнерге деген көзқарасты бағытталған позициялық қатынас айқындайтындай өзгерістер байқалды.

Біріншіден, дәстүрлі өнерге бейнелеу өнері өз әсерін тигізді. Бұл жағдайда қол өнері, соның ішінде ою-өрнек еш нәрсені бейнелемесе де, бейнелеу өнерінде жетекші рөл атқаратын реңдік қатынастардың көркемдік өлшемі ретінде көрінуі және оның жарық-көлеңкелік пен бояу түстерінің өзара өте нәзік алмасуларында шешілуі, кейде жетекші рөл жеке немесе күрделі композициялық бейнелерге берілуі, суреттің элемент ретінде пайдалануы оны монументті графикаға, кескіндеме немесе мүсін өнеріне жақындатады.

Екіншіден, дәстүрлі өнерге деген сыртқы әсердің күштілігіне қарамастан ол өзінің тұрақты және синкретті сипатын сақтап қалуға ұмтылады. Бұл жағдайға сырмақ пен текеметке немесе алашаға салынатын ою-өрнекті шатастыру мүмкін емес. Әрқайсысы өз функцияларын орындап, көркемдік ерекшеліктеріне байланысты шешіледі.

Үшіншіден, дәстүрлі өнердің әлем бейнесі ретіндегі көрінісіне тоқталатын болсақ, сонымен бірге дәстүрлі өнер, көбіне халықтық шығармашылықпен, дүниетанымдық көзқараспен бірлікте қарастырылатындықтан оны әлемнің ұлттық бейнесі де деп айтуымызға болады. Бұл жағдайда ондағы форма, бояу түсі тұрақты мазмұнға немесе мәнге ие. Форма белгілі бір рәмізді мағынамен байланысты болады. Сондықтан ол терең философиялық талдаулар арқылы оқылады.

Төртіншіден, дәстүрлі өнер сән, әшекей, декор қызметін атқаруы мүмкін. Мұндай жағдайда екпін оның синтездік қасиетіне жасалып, ол архитектуралық ғимараттың, дизайндік түзілімнің, адам киімінің бір элементі ретінде көрінеді.

Бесіншіден, дәстүрлі өнер өзінің тұрақты табиғи оқылуынан бас тартып, қол өнері немесе дәстүрлі сәулет өнері ретінде емес, өз алдына соны

композиция құрап, жеке өнер шығармасы ретінде ұсынылуы мүмкін. Оған абстракциялық кескіндемеге, графикаға немесе мүсінге ұқсас варианттарда шешілген киізден басылған, шиден тоқыған, күмістен сомдалған бұйымдар мысал бола алады. Бұл жағдайда да ол дәстүрлі өнердің оқылуы бейнелеу өнеріне жақындайды.

Алтыншыдан, дәстүрлі өнердің белгі ретіндегі көрінісі тек қана ою-өрнектің немесе қол өнерінің, мысалы зергерлік өнердің, бірден-бір анықтаушысы болудан қалды. Себебі соңғы жылдары бейнелеу өнері де белгі ретінде қарастырылып, форманың тұрақты мазмұндық мәні арқылы оқылатын болып жүр. Оған Ә. Сыдыханов, А. Ақанаевтың кескіндеме бейнесі, Ғ. Маданов графикасы, А. Есенбаев мүсіндері мысал бола алады.

Жетпіс жыл ішінде халықтық мәдени мұраның бейнелеу өнеріне тигізген әсер сипаты әр кезеңде әр түрлі болды. Әрине, әлемдік бейнелеу өнері өзінің даму эволюциясында еуропалық классикалық реализм әдісімен шектелген жоқ. Әсіресе, ХХ ғасырда бейнелеу өнеріне керемет көркем эксперименттер жасалды. Қазақстан бейнелеу өнерінің кешегісі, бүгінгісі және болашағы осы формальді көркемдік белгілерімен тығыз байланысты. Сөйтіп, оның мүмкіндіктерін халықтық дәстүрлік өнердегі секілді рәмізді мәнге айналдырып, оған эмоционалды екпінділік беруге тырысты. Біз қазіргі таңдағы Қазақстан бейнелеу өнеріне зер сала қарайтын болсақ, реализмнен трансавангардқа дейінгі әр түрлі бағыттарды байқаймыз. Сонда қазіргі көрермен осы шығармаларға қалай баға беріп, оны неғұрлым толықмәнді түйсіну үшін құндылық сапасын қандай критерийлермен анықтай алады? Осы құндылық сапасын анықтаудағы көрермен позициясының ролі қандай?

Көркемдік түйсіну мәдениеті жөнінде сөз болғанда көрерменнің көркем образды толық мінді қабылдап, оған баға беру сапасы өз алдына бір мәселе болса, екіншіден ол осы образды жасаушы суретшінің көркемдік құндылықтарға деген қатынасымен, оның қоршаған ортаны, өмірдегі әсемдік пен келіссіздікті түйсіну ерекшелігімен, мәдени деңгейімен т. б. байланысты. [4,75 б.].

Дәстүрлі қазақ өнерінің тұрақты белгілері үшін еуропаның классикалық бейнелеу өнерінің көркемдік тілін құрайтын бейнелеуші және айқындаушы құрал-тәсілдері тікелей қызмет ете алады. Жер шарының әрбір нүктесінде қалыптасып өрбіген ұлттық өнерді былай қойғанда, өнер таихындағы әрбір кезеңде реализм жөніндегі өз түсінігі, қоршаған ортаны түйсініп қабылдаудағы өз шарттылық деңгейлері болды. Бейнелеу өнерінде барлық халықтардың мәдени тарихына ортақ кеңістік пен уақыт бірлігінің дүниетанымдық сипаттық белгілермен байланысы айқындалатын көркемдік түйсіну ерекшеліктерінің бейнелеу өнеріндегі перспективаның құрылымдық заңдылықтарының қалыптасуы мен

құбылыстың не нұсқаның заттық қасиеттерінің көрініс сипаттарына әсер ету ықпалының бірдей болуы да мүмкін емес. Сондықтан да реализмнің бейнелеу өнеріндегі динамикалы құбылысы ескерілуі тиіс.

Жалпы айтқанда, бейнелеу өнерінің өткеніне зер салып, қазіргі таңдағы көрінісіне талдау жасасақ және оның болашағына көз жүгіртер болсақ, осы бейнелеу өнерінде қалыптасқан өзіміз білетін классикалық пікір мен қазақтың дәстүрлі шығармашылығы және осы шығармашылық негізінде пайда болған дәстүрлі халық өнері туындыларының өзіндік табиғатын, бейнелеу өнері мен дәстүрлі өнер арасындағы ұқсастықтар мен айырмашылықтарды, олардың өзара әсерлері мен жүйелі даму заңдылықтарын ескеруіміз керек. Ол үшін біз, бір жағынан, бейнелеу өнерінің бір аймағын қамтитын заңдылықтарға назар аударамыз. Оның реализм шеңберіндегі көріністері мен даму тарихында орын алған көркемдік, стильдік, жалпы халықтық сипаттағы бет-бейнесін анықтап алуға тиіспіз.

Осы айтылған мәселенің екінші жағы бейнелеу өнерінің жалпы халықтық қасиеті мен бірге оның ұлттық ерекшелігі болатыны даусыз. Ал, ұлттық сипаттың қалыптасуы – өнердегі күрделі құбылыс. [5, 65–83 бб.].

Осы орайда, қазақ бейнелеу өнеріндегі тұрмыстың мазмұндық мәселелері мен экзистенциалдылыққа тартымдылық тәрізді көріністерінің де жалғасып жатқанын атап өтпеуге болмайды. Кәсіби өнердің дамуының осы сәті суретшілердің осы заманғы тұтынушыға жеткізуге ұмтылатын идеялар кешенінің нақты байқалатын шоғырланушылығымен де сипатталады. Бүгінгі күннің бейнелеу және мүсін өнері контекстік жағынан аса толықтырылған, сол себепті қарапайым көрермен оны түсіне де бермейді. Суретшілер мектебінің қалыптастырылуы сатысының алдыңғы кезеңдеріндегі тәжірибелерін бүгінгі күні толық түсінуіміз болашақтың ісі екенін біле отырып, ұлттық өнердің тұтас, сыйымды, өзіндік сипатқа ие феномен бола отырып, біртұтас түрде жиналатын болады. Қазақстанның ХХ ғасырдағы бейнелеушілік өнері үшінші мыңжылдыққа парасаттылық пен рухани толысқан түрде аяқ басты. Онда қазақтың көшпенділік мәдениетінің ежелгі тамырлары мәнін тапқан және түсіндірілген. Сол мәдениетке сай негізі қаланған жалпыадамзаттық құндылықтарды заман суретшілері дүниежүзі өнеріндегі әдептер мен жаңа бағыттар арқылы ХХ-ғасырдың философиясы мен мәдениетіндегі ірі ағымдар арқылы өз шығармаларында ашып көрсетеді. Соның қортындысы ретінде, инновациялар негізінде бір ғасыр бұрын пайда болған бүгінгі қазақ өнері рухани ерекшеліктерін жоғалтпаумен қатар, соған сай қайталанбас пластикалық өнер тілін қалыптастырды. Мүмкін сол себепті болар, нақты көріністердің сан алуан қырға ие болуымен бірге Қазақстан өнері танымал қасиеттерімен де ерекшеленеді. Олар тұрмыстың экзистенциалдылық мәселелеріне

қатысты мүдделер: үйлесімділіктің адам мен табиғаттың бірлесе өмір сүруінің негізі шығармашылық көзқарастардың кең ауқымды болуы, ұлттық мәдени әдет-ғұрыптар, мұралардың шектеулілігі, дүниежүзілік мәдени кеңістікке ерікті түрде енуі, ХХ ғасырдың соңғы онжылдығындағы және ХХІ ғасырдың басындағы Қазақстандағы бейнелеу өнері мен мүсіншілігінің күнделікті өмірдің табиғатпен үйлесімділігі туралы біршама пікірлер бар, Адам мен Универсумның үздіксіз байланысының философиялық жалпыламасының көркемсуреттік таңбаға айналуы деп түсінуге болады. Бүгінгі күн суретшілерінің шығармаларында жұмбақтық метафоралар жаңа мәнмен толықтырылады және сол арқылы жанданады, адам мәдениетінің ежелгі ғарышын бүгінгі күндегі адам ой-санасының жаңа ағымдарымен байланыстыратын мәндер мен мазмұндар пайда болады, суретшінің өмірге деген махаббаты, оны түсінуге бағытталған мәңгілік ұмтылысы да қайталанбас түрде өмірге қайта келеді.

Қазіргі кезеңде жаңа өмір өзінің жаңа талаптарын қойып отыр. Осы талаптардың ішінде рухани қордан гөрі материалды дүниеге деген сұраныс басты орынға шығып отыр. Көркемөнер ресми көзқарас бақылауынан босанғандай болды. Көркемдік өлшемді енді суретшілердің жеке басының мәдени, дарындылық деңгейлері, мұражай қызметтерінің жеке галерея жинақшылары мен жалпы көрермендердің талап-тілектерін анықтады, рухани сұраныс жеке суреткердің дарындылығының ашылуына жағдай жасайтындығын тарих талай рет дәлелдеді. Егемендігімізді жариялағаннан кезден бастап, еліміздің көптеген суретшілері өз шығармашылықтарын қайта қарастырып, жаңа бағыттар іздестіре бастады. Соның аясында заманауи Қазақстанның көркемөнерінде үш бағыт дами бастаған болатын: рәміздік әдіс (символикалық), концептуалды әдіс және реализм. Заманауи қазақ бейнелеу өнері бұл – стереотиптерден бас тарту, шығармашылық ізденіс, жаңа дәуір мәселелерін әрқалай шешетін түрлі стильдер. Көптеген елдерде шеберлерге тапсырыс беру арқылы небір әйгілі туындылар дүниеге келген. Бізде де өнерлі, шебер суретшілер, мүсіншілер жоқ емес. Тек ұлттық меценаттар қалыптасып, мәдениетіміздің дамуына үлес қосса екен дейміз. Қазақстанның бейнелеу өнері салыстырмалы түрде жас. Дегенмен ол әлемдік мәдениетке құлшына да қарқынды ие болып келеді. Бүгінгі күндері қазақстандық суретшілер, графиктер мен мүсіншілердің туындылары әлемдегі ірі музейлерді қызықтыруда. Халықаралық көрмелерде табысты көрсетілуде, батыстық өнерқұмарлардың әсем жиынтықтарына сән беруде.

Әдебиеттер

1 *Хасенов Ә.* Қазақстан мәдениеті мен өнерінің тарихы. Т. 1. – Алматы: КазМУ, 1987–1988. – 191 б.

2 *Байжігітов Б.К.* Бейнелеу өнерінің философиялық мәселелері: Кеңістік пен уақыт ырғағындағы тұрақты сурет үлгілері. – Алматы: Ғылым – Өлке, 1998. – 292 б.

3 Бейнелеу: Альманах. – Алматы; Жазушы, 1991. – 156 б.

4 Искусство Казахстана. – Алматы, 1982. – 75 с.

5 *Бишняков А.Б., Базарбаева Д.Т., Мухаметжанов Д.А., Ли К.В., Копбасынова Р.Т.* Қазақстанның XX ғ. бейнелеу өнері. – Алматы: «Рауан». 1996. – 65–83 бб.

Резюме

Жанабаева Д.

Особенности современного изобразительного искусства в казахской культуре

В статье рассматриваются проблемы казахского изобразительного искусства, его роль, особенности и направления в современной культуре. Особенное внимание уделяется основным направлениям современного искусства («contemporary art» – современное искусство), таким как: энвайронмент, преформанс, инсталляция, акция. В работе также описывается творчество художников, внесших огромный вклад в развитие современного искусства Казахстана.

Summary

Zhanabayeva D.

Features of Modern Art in Kazakh Culture

The problems of Kazakh art, its role, characteristics and trends in contemporary culture are considered in this article. Special attention is given to the key areas of contemporary art such as environment, performance, installation, action. The paper also describes the works of artists who have made a huge contribution to the development of contemporary art in Kazakhstan.